

Chương 2

TÍCH PHÂN BỘI

1 Tích phân kép

1.1 Tọa độ Descartes

1. **Dạng hàm** $f(x, y)$: dạng đa thức bậc 1 hoặc bậc 2 tách biến, dạng e^{ax+by} (HK192)

2. **Dạng miền lấy tích phân** D : giới hạn bởi 1, 2, 3 đường cong bậc 1, bậc 2. Khi tính tích phân, tối đa chia D thành 2 miền con.

3. **Dạng câu hỏi:**

- Viết cận tích phân lặp với miền D cho trước.
- Tính tích phân lặp và vẽ hình miền tính tích phân.
- Tính tích phân kép với hàm $f(x, y)$ và miền D như ở mục 1, 2.
- Chọn thứ tự tính tích phân lặp thích hợp với hàm dưới dấu tích phân (**Nâng cao: hàm $f(x, y)$ không phải đa thức**) (**không làm ở HK192**).
- Mô tả bằng hình vẽ vật thể dạng trụ cong có thể tích được tính bằng tích phân
$$I = \iint_D f(x, y) dx dy$$
 (đáy dưới là miền D trong mặt phẳng Oxy, nắp trên là mặt cong $z = f(x, y)$).
- **Không làm các bài tập đổi thứ tự tích phân lặp**

1.2 Đổi biến tọa độ cực

1. **Tọa độ cực thường:** $(x = r \cos \varphi, y = r \sin \varphi)$

D là 1 trong 5 hình tròn $(x^2 + y^2 \leq a^2, x^2 + y^2 \leq 2ax, x^2 + y^2 \leq 2bx)$, kết hợp với các đường thẳng qua gốc tọa độ .

2. **Tọa độ cực mở rộng**

- Hình tròn tổng quát $(x - a)^2 + (y - b)^2 \leq R^2$ kết hợp với đường thẳng qua tâm hình tròn.
- Miền giới hạn bởi ellipse $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} \leq 1$ kết hợp với đường thẳng qua gốc tọa độ.

1.3 Ứng dụng

1. Tính diện tích miền phẳng.
2. Tính thể tích vật thể. (**HK192 chỉ tính thể tích bằng tích phân bội 3**)
3. Tính khối lượng mảnh phẳng.

2 Tích phân bội ba

2.1 Tọa độ Descartes

1. **Dạng hàm** $f(x, y, z)$: dạng đa thức bậc 1 hoặc bậc 2 tách biến, dạng $e^{ax+by+cz}$.
2. **Dạng miền lấy tích phân** Ω giới hạn bởi 1, 2, 3, 4 mặt, bao gồm
  - Mặt phẳng.
  - Mặt cầu tâm O hoặc tâm trên Oz và tiếp xúc mp (Oxy).
  - Mặt trụ elliptic, trụ parabolic.
  - Mặt nón tròn xoay nhận Oz làm trục đối xứng.
  - Mặt paraboloid elliptic.

(Không chia miền khi tính tích phân lặp)

2.2 Đổi biến

1. Tọa độ trụ thường (tương ứng tọa độ cực thường)
2. Tọa độ cầu thường: $x = \rho \sin \theta \cos \varphi, y = \rho \sin \theta \sin \varphi, z = \rho \cos \theta$. Ω là miền kết hợp giữa mặt cầu $x^2 + y^2 + z^2 = R^2$ hoặc $x^2 + y^2 + z^2 = 2Rz$, kết hợp với:
  - Các mặt tọa độ.
  - Các mặt phẳng chứa trục Oz.
  - Nón tròn xoay $z^2 = a^2(x^2 + y^2)$.

2.3 Ứng dụng

Tính thể tích vật thể V , tính khối lượng vật thể V .